

УДК 618.3-06:613.84

ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕБІГУ ВАГІТНОСТІ У ЖІНОК ЗІ СТАЖЕМ ТЮТЮНОПАЛІННЯ

Голубенко М.Ю.

Одеський національний медичний університет

Обстежено 96 вагітних віком від 19 до 35 років з метою дослідження клініко-лабораторної оцінки перебігу вагітності у жінок, що палять. Встановлено, що визначення анамнестичних даних у жінок з пієлонефритом, що виношують вагітність, повинно включати уточнення фактору «активного» і «пасивного» паління сигарет та його стаж. Фактор паління у вагітних з пієлонефритом доцільно розглядати як один з етіологічних чинників виникнення порушення мікроелементного обміну, фолатного циклу, що сприяє виникненню акушерських ускладнень.

Ключові слова: вагітність, пієлонефрит, тютюнопаління

Вступ

Перебіг вагітності при пієлонефриті супроводжується високою частотою акушерських і перинатальних ускладнень, а саме: загроза передчасних пологів, дистрес плода, передчасні пологи, інфекційно-запальні ускладнення [7].

Значну частоту акушерських ускладнень, перинатальної патології й смертності у жінок з хронічним пієлонефритом можна пояснити недостатнім визначенням етіологічних чинників [5, 7].

Гормональні, метаболічні, імунологічні гестаційні зміни приймають участь в підтримці гемостазу організму, сприяють збалансованому функціонуванню системи мати-плаценти-плід. Порушення однієї із функцій сприяє виникненню цілого ряду інших змін, що є причиною гестаційних ускладнень материнського організму та перинатальної патології [3, 4].

Одним із факторів, що негативно впливають на метаболічні процеси фетоплацентарного комплексу, організму матері і плода є тютюнопаління [2, 3, 5]. Кумулятивний ефект ксенобіотичних металів проявляється функціональними і органічними змінами в ендотелії судин [5]. Окрім цього, компоненти тютюнового диму визнано факторами, що стимулюють процес метилування ДНК і тим самим негативно впливають на процеси фолатного циклу, що може бути причиною вроджених вад розвитку [1, 4].

При наявності генетичної схильності до виникнення судинної патології у жінок, гестаційні ускладнення, що пов'язані з судинною патологією, більш виразні [1, 6].

Мета дослідження полягала у проведенні клініко-лабораторної оцінки перебігу вагітності у жінок, що палять.

Матеріали та методи дослідження

Під нашим спостереженням перебувало 96 (100 %) вагітних віком від 19 до 35 років. Контингент вагітних ми розділили на дві підгрупи. Основна група (Б) (72 (75 %) складалась з двох підгруп (Б-1, Б-2). Група Б-1 об'єднала 24 (33,3 %) жінок, у яких стаж паління сигарет був понад 10 років і клініка пієлонефриту вперше проявилась у другому триместрі вагітності. Група Б-2 складалась з 48 (66,6 %) жінок, що хворіли хронічним пієлонефритом, з яких 24 (50 %) палили «пасивно» (підгрупа Б-2-а), відмітили загострення процесу нирок, і 24 (50 %) (підгрупа Б-2-б) у яких пієлонефрит був у стадії ремісії і вони не палили. Контрольна група (А) представлена 24 (25 %) вагітними з фізіологічним перебігом гестаційних процесів. За даними анамнестичних даних, жінки контрольної групи не палили.

В роботі використовували наступні методи дослідження: загально клінічні, біохімічні, атомно-абсорційні, апаратні, імунохемілюмінесцентний, статистичні.

Результати та їх обговорення

Клінічна картина вперше виявлено-

го пієлонефриту проявлялась такими ознаками: ниючими болями у ділянці попереку у 70,8 % обстежених, загальним нездужанням – у 91,6 % жінок, підвищенням температури до субфебрильних і вище значень – у 75,0 % вагітних. У 83,3 % вагітних визначено позитивний симптом Пастернацького без переважної локалізації, 95,8 % жінки скаржились на дизуричні явища. В групі Б-2 у 58,3 % вагітних було підвищення температури тіла до 38 °С і вище, клініко-лабораторна верифікація загострення була в 79,2 % випадках (Рис. 1).

За перебігом вагітності у жінок порівнюваних груп були загальні риси. Так, у 75,0 % жінок групи Б-1 і у 66,7 % групи Б-2 відмічали ознаки загрози перериван-

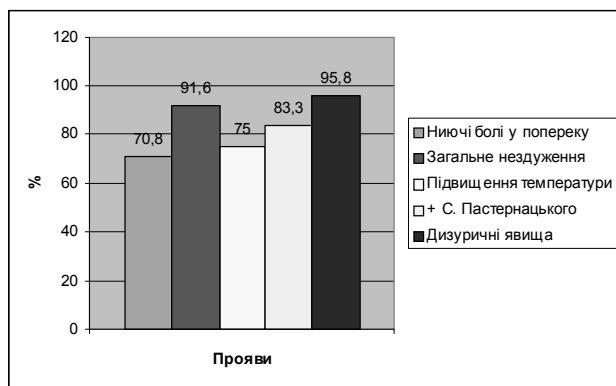

Рис. 1. Клінічні прояви у вагітних в залежності від виду пієлонефриту

ня вагітності при загостренні процесу. Діагностовано анемія вагітних I-II ступеня.

За даними ультразвукової плацентографії, плацентометрії була виявлена невідповідність ступеня зрілості плаценти гестаційному терміну, зміна товщини (частіше потончення). У вагітних з хронічним пієлонефритом, що активно палили, в 2,2 рази частіше відмічені ознаки передчасного дозрівання плаценти, в 3 рази частіше – гіпотрофія плаценти і відставання ступеня зрілості від гестаційного терміну. В 16 раз частіше діагностовано багатоводдя (полігідрамніон), що дозволяє припустити роль вихідної інфекції і виникнення амніоніту. У кожної 5-ї жінки групи Б-1 та у кожної 4-ї вагітної групи Б-2 були ознаки порушень біофізичного профілю плода. У 16,7 % ва-

гітних, що палили, з гострим пієлонефритом, і у 12,5 %, що пасивно курили, з хронічним процесом виявлено УЗ (ультразвукові) ознаки синдрому затримки росту плода (ЗРП).

Вищенаведене дає можливість припустити наявність взаємозв'язку між патогенетичними механізмами розвитку захворювань нирок у матерів, що палять, розвитком синдрому загрози переривання вагітності і плацентарної дисфункції, що знаходило підтвердження в вивченні вмісту гормонів фетоплацентарного комплексу.

Підвищений на 35,5 % вміст хоріонічного гонадотропіну виявлено у 54,2 % вагітних групи Б-1, а у 47,9 % жінок групи Б-2 він був на вищому на 27,8 % (Рис. 2).

Підвищення рівня естрадіолу на 12,5 % і на 14,7 % відмічено в групах Б-1 і Б-2 відповідно. При цьому знижений вміст прогестерону на 22,5 % і на 19,5 % та плацентарного лактогену - на 12,6 % і на 10,8 % спостерігався відповідно за групами.

Ступінь прояву запального процесу в нирках верифікували на основі наявності лейкоцитурії, еритроцитурії, діагностичної значущості мікробного числа умовно патогенної і патогенної мікрофлори. У 62,5 % досліджень виявлено полімікробний характер мікрофлори, високий показник асоціативних форм засіменіння піхви з перевагою аеробних асоціацій, що клінічно проявилось у запальовальних процесах шийки матки і піхви.

Проведено дослідження сироватки крові обстежуваних жінок на наявність специфічних антитіл до перинатальних

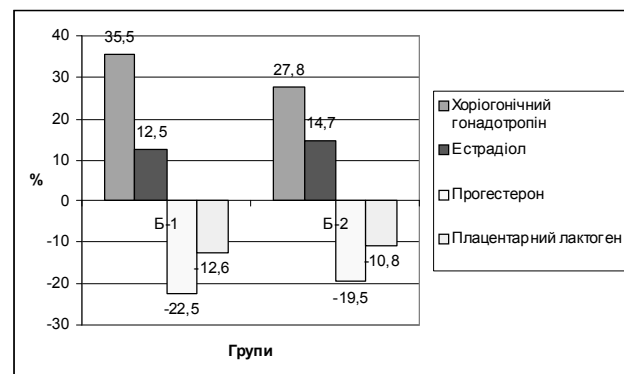

Рис. 2. Гормональний стан вагітних в залежності від виду пієлонефриту

інфекцій. Отримані дані демонструють, що титри IgG до цитомегаловірусної (CMV) і герпетичної (VHSS) інфекції мають високі значення в обох обстежуваних групах. Найбільш високі (83,3 %) показники були у жінок, що палять.

Тропність токсичного металу кадмій, як складової тютюнового диму, перевірено на основі визначення вмісту кадмію та його антагоніста цинку в еритроцитах і в плазмі крові вагітних. Рівень кадмію в еритроцитах жінок, що палили і мали загострення пієлонефриту в другому триместрі, становив $5,67 \pm 1,3$ мкг/л. У жінок, що палили «пасивно», при загостренні хронічного пієлонефриту концентрація кадмію склала $6,17 \pm 0,64$ мкг/л, без загострення – $5,54 \pm 0,75$ мкг/л. У вагітних, які палили, вміст кадмію в середньому в плазмі крові був $3,08 \pm 0,35$ мкг/л (на 45,8 % вище показника контролю), а рівень цинку достовірно менший - на 20,7 % ($p < 0,05$).

Вміст кадмію в сечі вагітних, що палять, був підвищений порівняно з контрольною групою при загостренні пієлонефриту на 36,2 %, поза загостренням – 13,8 % ($p < 0,05$). Вміст есенціального мікроелементу цинку в сечі був достовірно нижчим при загостренні і поза загостренням пієлонефриту на 31,7 % і на 30,1 % по відношенню до рівня у вагітних контрольної групи ($p < 0,05$).

У 75 % вагітних основної групи діагностовано гестаційну анемію 1-3 ступеня. Кількість лейкоцитів, формених елементів крові, ШОЕ мали індивідуальні коливання залежно від стадії процесу.

У контрольній групі А вміст фолієвої кислоти був у межах $10,02 \pm 0,5$ нг/мл референтних величин і таким залишався впродовж всієї вагітності, але мав чітку тенденцію до зниження за триместрами гестації до терміну пологів. В групі Б рівень фолієвої кислоти був достовірно нижчим ($p < 0,001$) по відношенню до групи А у 1,8; 1,8; 1,6 рази за триместрами гестації.

Фізіологічна норма вмісту ціанокобаламіну в крові складає 140-914 нг/мл, що було визначено у жінок контрольної групи. В групі Б рівень вітамін В12 уже у

I- му триместрі був нижчим нижньої границі норми у жінок, що палять. До III-го триместру відмічалось різке падіння, до $108,1 \pm 4,3$ пн/мл ($p < 0,05$), вмісту ціанокобаламіну.

Відмічено різницю в перебігу пологів у жінок порівнювальних груп. У 47,2 % жінок з пієлонефритом, що палили, було допологове вилиття навколоплідних вод, у 44,4 % - аномалія родової діяльності (первинна, вторинна слабкість переймів, потугів, стрімкі пологи). Аномалії пологової діяльності в групі вагітних, що палили і хворіли на хронічний пієлонефрит, зустрічались в 3 рази частіше, ніж у вагітних, які мали загострення процесу.

Післяпологові ускладнення діагностовано в 5,4 % випадків при гострому пієлонефриті і в 9,2 % - при хронічному процесі.

Наведені дані дають можливість зробити припущення про роль персистуючої хронічної інфекції в організмі жінки, що перебігає чи є наслідком складних метаболічних процесів. Проявом останніх може бути зв'язок між порушенням процесів фолатного циклу, а саме вмісту фолієвої кислоти, ціанокобаламіну та наявністю специфічних імуноглобулінів класу IgG до CMV VHS, що може мати генетично обумовлену основу, як одного із етіологічних чинників виникнення патологічного процесу в цілому, та у жінок, що палять.

Висновки

1. Визначення анамнестичних даних у жінок з пієлонефритом, що виношують вагітність, повинно включати уточнення фактору «активного» і «пасивного» паління сигарет та його стаж.
2. Фактор паління у вагітних з пієлонефритом доцільно розглядати як один з етіологічних чинників виникнення порушення мікроелементного обміну, фолатного циклу, що сприяє виникненню акушерських ускладнень.
3. Подальші перспективи дослідження передбачають вивчення зв'язку між наявністю поліморфізму генів ферментів фолатного циклу, вірусоносій-

ства, паління у жінок з пієлонефритом та розробку профілактичних заходів

Література

1. Амбросийчук Я.Я. Определение антипирина в слюне как метод диагностики фетоплацентарной недостаточности / Я.Я. Амбросийчук Я.Я., Т.Я. Москаленко, Е.В. Амбросийчук [та ін.] // Збірник наукових праць Асоціації акушерів – гінекологів України. - К.: Интермед, 2010. – С. 3-5.
2. Андреева Т.И. Табак и здоровье / Т.И. Андреева, К.С. Красовский. – К., 2004. – 224 с.
3. Дзюбайло А.В. Анализ состояния здоровья курящих женщин фертильного возраста до наступления беременности, в период беременности и родов / А.В. Дзюбайло // Вестник Сам. ГУ. Естественнонаучная серия. – 2006. - №4(44). – С.183-187.
4. Запорожан В.М. Современные взгляды на гестационные микроэлементозы / В.Н. Запорожан, А.И. Боженко / / Вісник асоціації акушерів-гінекологів України. – 2001. - №1(11). – С. 6-11.
5. Зербіно Д.Д. Ксенобіотики в сигаретах і сигаретному диму: куріння легких сигарет не знижує ризик надходження в організм людини важких металів / Д.Д. Зербіно, Т.М. Соломенчук, О.Ю. Сопілко // Український медичний часопис. – 2003. - №4/36 (VII - VIII). – С. 130 – 133.
6. Луценко Н.С. Течение гестационного периода и функциональное состояние плода на фоне пассивного табакокурения беременной / Н.С. Луценко, О.Д. Мельник, К.В. Островський [и др.] // Збірник наукових праць Асоціації акушерів – гінекологів України. - К.: Интермед, 2010. – С. 208-212.
7. Ольшевська О.В. Особливості, патогенетичний механізм і корекція акушерських, перинатальних ускладнень при хронічному пієлонефриті та прееклампсії на тлі хронічного пієлонефриту / О.В. Ольшевська // Медико-соціальні проблеми сім'ї. – 2005. – Т.10, №2. – С. 28 – 37.

Резюме

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕЧЕНИЯ БЕРЕМЕННОСТИ У ЖЕНЩИН СО СТАЖЕМ ТАБАКОКУРЕНИЯ

Голубенко М.Ю.

Обследовано 96 беременных в возрасте от 19 до 35 годов с целью исследования клинко-лабораторной оценки течения беременности у женщин, которые курят. Установлено, что определение анамнестических данных у женщин с пиелонефритом, которые вынашивают беременность, должно включать уточнение фактора «активного» и «пассивного» курения сигарет и его стаж. Фактор курения у беременных с пиелонефритом целесообразно рассматривать как один из этиологических факторов возникновения нарушения микроэлементного обмена, фолатного цикла, который способствует возникновению акушерских осложнений.

Ключевые слова: беременность, пиелонефрит, табакокурение

Summary

DESCRIPTION OF FLOW OF PREGNANCY FOR WOMEN WITH EXPERIENCE OF SMOKING

Golubenko M. Yu.

96 pregnant in age from 19 to 35 years is inspected with the purpose of research of clinical-laboratory estimation of flow of pregnancy for women which smoke. It is set that determination of anamnestic information for women with a pyelonephritis, which mature pregnancy, must include clarification of factor of the «active» and «passive» smoking of cigarettes and his experience. Factor of smoking at pregnant with a pyelonephritis it is expedient to examine as one of etiologic factors of origin of violation of microelement exchange, folat cycle which is instrumental in the origin of obstetric complications.

Keywords: pregnancy, pyelonephritis, smoking

Впервые поступила в редакцию 17.11.2011 г. Рекомендована к печати на заседании редакционной коллегии после рецензирования